

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 25, ст.190)

*{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 3005-ІХ від 21.03.2023}*

Цей Закон спрямований на визнання учасників боротьби за незалежність України у XX столітті головними суб'єктами боротьби за відновлення державної незалежності України - борцями за незалежність України у XX столітті, встановлення правового статусу борців за незалежність України у XX столітті, визначення права такої категорії осіб на отримання державних та муніципальних соціальних гарантій. Цей Закон також спрямований на визнання нагород та військових ступенів борців за незалежність України у XX столітті, визначення напрямів державної політики щодо відновлення, збереження та вшанування національної пам'яті про боротьбу та борців за незалежність України у XX столітті та встановлення відповідальності за порушення законодавства про статус борців за незалежність України у XX столітті.

Стаття 1. Правовий статус борців за незалежність України у XX столітті

1. Борцями за незалежність України у XX столітті визнаються особи, які брали участь у всіх формах політичної, збройної та іншої колективної чи індивідуальної боротьби за незалежність України у XX столітті у складі таких органів влади, організацій, структур та формувань:

1) органи влади Української Народної Республіки, включаючи, зокрема, Українську Центральну Раду, Генеральний секретаріат Української Центральної Ради (Української Народної Республіки), Раду народних міністрів Української Народної Республіки, Уряд Української Народної Республіки в екзилі (Державний центр Української Народної Республіки), генеральні секретарства, міністерства, ресорти Української Народної Республіки, у тому числі в екзилі, дипломатичні місії Української Народної Республіки за кордоном, місцеві органи влади Української Народної Республіки, Всеукраїнський національний конгрес, Всеукраїнський центральний повстанський комітет (Центральний український повстанський комітет, ВУЦПК, Цупком), Трудовий конгрес України (Конгрес трудового народу України, Всеукраїнський трудовий конгрес), Директорію Української

Народної Республіки, Державну народну раду, Раду Республіки Української Народної Республіки, Українську Національну Раду, Президента Української Народної Республіки в екзилі;

2) органи влади Української Держави (Гетьманату), включаючи, зокрема, Раду міністрів Української Держави, Малу Раду міністрів Української Держави, міністерства Української Держави, дипломатичні представництва та місії Української Держави за кордоном, місцеві органи влади Української Держави, Гетьмана, Державний сенат Української Держави, Генеральний суд Української Держави;

3) органи влади Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки), включаючи, зокрема, Українську Національну Раду Західноукраїнської Народної Республіки, Державний секретаріат Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки), секретарства (міністерства) Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки), посольства, дипломатичні представництва та місії Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки) за кордоном, місцеві органи влади Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки), президента (диктатора) Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки);

4) органи влади Східно-Лемківської (Команчанської, Команецької) Республіки та Гуцульської Республіки, включаючи управу, комендатуру міліції та Комісаріат повіту Саніцького у Вислоці Великій, Гуцульську Народну Раду;

5) органи влади Карпатської України (Підкарпатської Русі), включаючи, зокрема, Сойм Карпатської України, уряд Карпатської України, міністерства Карпатської України, місцеві органи влади Карпатської України, Президента Карпатської України;

6) військові, безпекові, інші мілітарні, воєнізовані або парамілітарні формування та частини Української Народної Республіки, Української Держави (Гетьманату), Західноукраїнської Народної Республіки, Східно-Лемківської (Команчанської, Команецької) Республіки та Гуцульської Республіки, Карпатської України, включаючи, зокрема, Українських Січових Стрільців (УСС), Дієву армію Української Народної Республіки, Галицьку армію (Українську Галицьку Армію), Повстанчу армію України, Організацію народної оборони "Карпатська Січ";

7) політичні партії, інші громадські організації до утворення та під час існування Української Народної Республіки, Української Держави, Західноукраїнської Народної Республіки (Західної області Української Народної Республіки), Карпатської України (Підкарпатської Русі), метою діяльності яких було здобуття (відновлення) або захист незалежності України;

8) повстанські, партизанські загони, які діяли на території України у 1917-1930 роках і метою діяльності яких були боротьба за здобуття, захист або відновлення незалежності України, включаючи загони Холодноярської, Медвинської республік, Волинську повстанську (повстанчу) армію;

9) Українська військова організація (УВО);

- 10) Організація українських націоналістів (ОУН);
- 11) Народно-визвольна революційна організація (НВРО);
- 12) Українська повстанська армія (УПА);
- 13) Українська повстанча армія отамана Тараса Боровця (Бульби) "Поліська Січ", Українська народна революційна армія (УНРА);
- 14) Українська Головна Визвольна Рада (УГВР), включаючи Закордонне представництво Української Головної Визвольної Ради (ЗП УГВР);
- 15) Антибільшовицький блок народів (АБН);
- 16) Українська Гельсінська спілка (група) (УГС, УГГ);
- 17) організації українського визвольного руху другої половини ХХ століття, включаючи, зокрема, групу "Наша зміна", організацію "Пробоем", групу Василя Бучковського, групу "Об'єднана партія визволення України" (ОПВУ), організацію "Загін юних повстанців" (ЗЮП), групу Богдана Стефанюка, підпільну організацію "Об'єднання" (1956-1959 роки), Український національний комітет, Український робітничо-селянський союз (Ходорівська група), Українську національну партію, Українську робітничо-селянську спілку (УРСС), Український національний фронт, Український національно-визвольний фронт, Спілку української молоді Галичини, Стебниківську групу, Росохацьку групу, Українську загальнонародну організацію (УЗНО, УНФ-2);
- 18) організації, створені особами, які зазнали політичних репресій за участь у боротьбі за незалежність України у ХХ столітті, у радянських тюрмах, таборах або табірних відділеннях для боротьби за свої громадянські або інші права;
- 19) Народний Рух України за перебудову (Народний Рух України) до 24 серпня 1991 року;
- 20) інші організації, структури або формування, що існували протягом ХХ століття (до 24 серпня 1991 року) і метою діяльності яких було здобуття (відновлення) або захист незалежності України. Перелік таких організацій, структур та формувань затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 2. Основи правового статусу борців за незалежність України у ХХ столітті

1. Держава визнає, що борці за незалежність України у ХХ столітті, визначені у [статті 1](#) цього Закону, відіграли головну роль у відновленні української державності, закріпленої [Актом проголошення незалежності України](#), ухваленим Верховною Радою України 24 серпня 1991 року, що є основною передумовою надання правового статусу та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті.

2. Правовою основою надання правового статусу борцям за незалежність України у ХХ столітті є міжнародні акти та національне законодавство України, відповідно до положень яких держава вважає правомірними форми і методи боротьби за незалежність України у ХХ столітті.

Стаття 3. Соціальні гарантії борців за незалежність України у ХХ столітті та членів їхніх сімей

1. Держава може надавати соціальні гарантії, пільги або інші виплати борцям за незалежність України у ХХ столітті та членам їхніх сімей.

2. Органи місцевого самоврядування можуть за рахунок коштів місцевих бюджетів надавати додаткові соціальні гарантії, пільги або інші виплати борцям за незалежність України у ХХ столітті та членам їхніх сімей.

Стаття 4. Визнання нагород та військових ступенів борців за незалежність України у ХХ столітті

1. Державою визнаються державні та військові нагороди (відзнаки) та військові ступені борців за незалежність України у ХХ столітті, надані їм органами влади, організаціями, структурами або формуваннями, що зазначені у **статті 1** цього Закону.

Стаття 5. Державна політика щодо відновлення, збереження та вшанування національної пам'яті про боротьбу та борців за незалежність України у ХХ столітті

1. Держава забезпечує всебічне вивчення історії про боротьбу та борців за незалежність України у ХХ столітті.

2. Держава вживає заходів, спрямованих на підвищення поінформованості суспільства та привернення уваги громадськості до історії боротьби та борців за незалежність України у ХХ столітті, розробляє та вдосконалює навчальні плани, підручники, програми та заходи з метою вивчення історії боротьби та борців за незалежність України у ХХ столітті, поширює об'єктивну інформацію в Україні та світі про боротьбу та борців за незалежність України у ХХ столітті.

3. Держава заохочує та підтримує діяльність неурядових установ та організацій, що здійснюють дослідницьку та просвітницьку роботу з питань вивчення історії боротьби та борців за незалежність України у ХХ столітті.

4. Держава сприяє увічненню пам'яті про борців за незалежність України у ХХ столітті, зокрема, шляхом пошуку, обліку, впорядкування та збереження місць їх поховання на території України та за кордоном, створення меморіальних комплексів та поховань, спорудження та відновлення пам'ятників, пам'ятних знаків, увічнення імен або псевдонімів борців та формувань, зазначених у **статті 1** цього Закону, у назвах об'єктів топоніміки населених пунктів або адміністративно-територіальних одиниць, назвах географічних об'єктів, виготовлення друкованої, кіно- та відеопродукції, сприяння діяльності щодо сценічного та іншого художнього втілення образів борців за незалежність України у ХХ столітті.

Стаття 6. Відповідальність за порушення законодавства про статус борців за незалежність України у ХХ столітті

1. Громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які публічно виявляють зневажливе ставлення до осіб, зазначених у **статті 1** цього Закону, перешкоджають реалізації прав борців за незалежність України у ХХ столітті, несуть відповідальність відповідно до законодавства.

2. Публічне заперечення факту правомірності боротьби за незалежність України у ХХ столітті, а також перебування у публічному просторі назв об'єктів топоніміки населених

пунктів, а також пам'ятників та пам'ятних знаків, присвячених особам, пов'язаним із переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у XX столітті, визнається наругою над пам'яттю борців за незалежність України у XX столітті, приниженням гідності Українського народу і є протиправним.

{Частина друга статті 6 в редакції Закону № 3005-IX від 21.03.2023}

Стаття 7. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України

П.ПОРОШЕНКО

м. Київ
9 квітня 2015 року
№ 314-VIII

Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті
Закон України від 09.04.2015 № 314-VIII
Редакція від **27.07.2023**, підстава — [3005-IX](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/314-19>

Законодавство України
станом на 08.01.2025
чинний

314-19

Публікації документа

- **Голос України** від 20.05.2015 — № 87
- **Урядовий кур'єр** від 27.05.2015 — № 93
- **Офіційний вісник України** від 29.05.2015 — 2015 р., № 40, стор. 13, стаття 1178, код акта 76849/2015
- **Відомості Верховної Ради України** від 19.06.2015 — 2015 р., № 25, стор. 1351, стаття 190